

vergadering **C13 – OND1**
zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 8 oktober 2009

INHOUD

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inhaalbeweging in de scholenbouw	3
Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de taaltest afgenomen door de centra voor leerlingenbegeleiding om toegang te verlenen tot het eerste leerjaar van het basisonderwijs	6
Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Vlaamse school in Komen	10
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de automatische toekenning van school- en studietoelagen	12
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenwerking van Partena met GO! met betrekking tot de inrichting van kinderopvang	15
Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toekenning van de Brusselpremie	
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Brusselpremie	
Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de annulering van de Brusselpremie	
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van de Brusselpremie	18

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Interpellatie van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inhaalbeweging in de scholenbouw

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, de Vlaamse Regering gunde op de valreep van de vorige legislatuur in zitting van 29 mei 2009 de grootschalige inhaaloperatie in de scholenbouw aan Fortis Bank – Fortis Real Estate. Na vele jaren van voorbereiding en met een fikse vertraging ten opzichte van de oorspronkelijke timing, kan de bouw van 211 nieuwe schoolgebouwen in de volgende jaren – hopelijk – starten.

Reeds eerder werd op 18 maart 2009 de NV School Invest opgericht met als taakstelling – vooruitlopend op de gunning – reeds een twintigtal projecten voor te bereiden, en op nog kortere termijn te starten met drie proefprojecten, één per net. Van zodra de DBFM-vennootschap operationeel is, zal deze de voorbereidende werkzaamheden van School Invest overnemen.

De pps-formule die gehanteerd wordt, heet in het jargon DBFM, dat staat voor ‘design, build, finance and maintain’. Dat betekent dat een private financier een vennootschap opricht die zal instaan voor het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de scholen. De scholen betalen in ruil gedurende dertig jaar een gebruiksvergoeding. Voor de schoolbesturen heeft deze formule, behalve een snelle realisatie – die heeft men toch beloofd – het grote voordeel dat de onderhoudsrisico’s bij de vennootschap liggen.

In decreet van 8 mei 2009 betreffende het onderwijs XIX (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 2159/5) werd ingeschreven dat de onderhoudscomponent van de beschikbaarheidsvergoeding voor het gesubsidieerd onderwijs voor 90 percent zal worden betoelaagd. Over het thema dat de inrichtende machten het meest interesseert, het financiële kostenplaatje, de concrete grootorde van de verschuldigde beschikbaarheidsvergoedingen, is er nog geen duidelijkheid. Misschien kunt u die zo dadelijk verschaffen, mijnheer de minister?

Eind mei 2009 vernamen we van de vorige minister van Onderwijs dat School Invest reeds elf overeenkomsten afsloot met inrichtende machten. Ondertussen zou dat aantal opgelopen zijn tot veertien. Dat was zo op het moment dat ik deze interpellatie indiende. Hoewel de inhaalbeweging destijds werd aangekondigd als een van belangrijkste projecten van de vorige legislatuur, is het nu al duidelijk dat dit dossier ook in deze legislatuur nog vele jaren vooraan op de agenda zal blijven staan.

Wat is de stand van zaken in de toewijzing van het DBFM-contract? Is dit definitief? Zijn alle procedures achter de rug? Of zijn er nog procedures lopende?

Hoe ver staat de NV School Invest momenteel met zijn voorbereidingen?

Wat is de verdere timing van dit dossier? Wanneer wordt er overgegaan tot de definitieve contractsluiting? Wanneer mogen we definitieve toezeggingen in concrete dossiers verwachten? Wanneer wordt de eerste steen van het eerste bouwproject gelegd?

Is er al duidelijkheid over de grootorde en de samenstelling van de beschikbaarheidsvergoedingen? Dat interesseert de schoolbesturen bijzonder sterk. Al deze vragen leven bij de scholen die reeds jaren op de wachtlijsten staan.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me aan bij de interpellant aangezien het decreet unaniem werd goedgekeurd. Iedereen was zich bewust van de grote nood waarin veel scholen en schoolbesturen verkeren. De heer De Meyer heeft de situatie geschetst. Er zijn enkele onvoorziene vertragingen geweest. We hadden een heel voorzichtige minister. Hij

wou heel zeker zijn van de zaak in plaats van holderdebolder vooruit te stormen. Op de valreep – zo konden we in de krant lezen – werd er toch nog een goedkeuring voor 1 miljard euro gepland.

De vragen van de heer De Meyer zijn zeer pertinent. Ik heb twee bijkomende vraagjes. Toen het decreet werd goedgekeurd, werd er een lijst kenbaar gemaakt van de volgorde waarin de scholen konden instappen in het project. Blijft die chronologie behouden? Hebben er intussen scholen afgehaakt? Zijn er scholen die een andere manier gevonden hebben om hun projecten te realiseren? Er zat toch een vrij grote vertraging op de eerste aankondigingen.

In antwoord op een vorige interpellatie van de heer De Meyer antwoordde toenmalig minister Vandenbroucke dat de verliezende pps-kandidaat een procedure had ingesteld bij de Raad van State. Hij zou ons op de hoogte houden van het verdere verloop. Kunt u ons de stand van zaken geven betreffende die procedure?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Mijn opmerking gaat verder dan het project van de NV School Invest. Er werd al vaker gesproken over capaciteitsproblemen in onze scholen. Dat is vooral een stedelijk probleem, met de nodige gevolgen voor de scholen in de rand van die steden. Mijnheer de minister, hebt u zicht op die capaciteitsproblemen? Is bijkomende scholenbouw in die steden noodzakelijk?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer de voorzitter, ik sluit me graag aan bij de opmerking van mevrouw Michiels in verband met de chronologie. Er was inderdaad een lijst van hoogdringendheid gemaakt. Als er andere projecten worden ingevoegd, dan maak ik me bijzonder ongerust over een aantal zeer dringende projecten. Mijnheer de minister, zijn er verhoudingen binnen, bijvoorbeeld, lager onderwijs en secundair onderwijs in verband met het toewijzen van prioriteiten?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik kan inderdaad bevestigen dat de vorige Vlaamse Regering op 29 mei beslist heeft om de opdracht inzake de inhaalbeweging te gunnen aan Fortis Bank-Fortis Real Estate. Intussen werd ook in deze legislatuur door mezelf de kaderovereenkomst, de contract clause tussen de overheid en de privépartner getekend. Conform de bepalingen uit het BAFO-bestek gebeurt dit onder de opschortende voorwaarde dat de 'financial clause' wordt bereikt. Met 'financial clause' bedoelen we de datum waarop de financieringsovereenkomsten met de verschillende financieringsverstrekken in werking treden. Het is de bedoeling dat voor het einde van dit jaar Fortis Bank en Fortis Real Estate de nodige inspanningen geleverd moeten hebben om afspraken te maken met andere financiers om de financiële constructie van deze operatie af te ronden. Dat loopt op dit moment. De bal ligt nu in het kamp van Fortis Bank en Fortis Real Estate.

Mevrouw Michiels, op dit ogenblik zijn er geen lopende juridische procedures. Door de tweede gerangschikte was er inderdaad een procedure ingesteld, maar die werd ondertussen gestaakt.

Mijnheer De Meyer, na het afsluiten van de 'financial clause' en het oprichten van de DBFM-vennootschap zal de vennootschap op zeer korte termijn overgaan tot de uitnodiging van de inrichtende machten om deel te nemen aan het DBFM-programma en de individuele contracten af te sluiten. Ik kan dus ook niet ingaan op de vraag wat op de lijst zal worden gerealiseerd. Dat is een zaak voor de DBFM-vennootschap en niet van mezelf als minister. Ik kan dan ook niet vooruitlopen op een concrete timing voor een verder verloop van het programma en de opstart van de eerste werven. Dat is afhankelijk van het afronden van de 'financial clause' en de werkzaamheden van de DBFM-vennootschap.

De NV School Invest heeft uiteraard al activiteiten ontwikkeld. Ze heeft voorbereidende werkzaamheden verder gezet. Ze heeft op dit moment zestien overeenkomsten afgesloten met inrichtende machten. De drie proefprojecten waarnaar u verwijst, staan al een stap verder. Ze zitten in de fase van de stedenbouwkundige aanvraag. Zolang de ‘financial clause’ geen feit is en de DBFM-vennootschap nog opgericht moet worden, kan ik geen verklaringen afleggen in verband met de beschikbaarheidsvergoeding.

Mevrouw Celis, de lijst van de scholen is bepaald. Als u dat wenst, kan ik u de precieze verhoudingen later meedelen.

Mevrouw De Knop, uw opmerking in verband met de capaciteitsproblemen in de steden klopt. Ik verwijs daarvoor naar de beleidsnota die zal worden voorgelegd, waarin een aantal zaken over dat probleem staan.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, u bent nog voorzichtiger dan uw voorganger. *(Gelach)*

Ik dacht dat we hier groot en goed nieuws zouden krijgen. Voorlopig blijven we wat op onze honger zitten.

Minister Pascal Smet: De procedures moeten worden gevolgd.

De heer Jos De Meyer: Ik heb er natuurlijk alle begrip voor dat u juridisch en financieel met alle mogelijke aspecten rekening moet houden. Dat is evident. Ik heb echter ook heel veel begrip voor die honderden scholen die sinds zoveel jaren op de wachtlijst staan. De Vlaamse Regering, met de minister van Onderwijs op kop, heeft een heel groot verwachtingspatroon gecreëerd. Ik begrijp dat men nog steeds niet kan overgaan tot de definitieve beslissing. De scholen weten nog altijd niet wat de financiële vergoeding zal zijn die ze moeten betalen. Er blijven dus heel wat zorgen in de onderwijssector bestaan.

Betaalbaarheid en snelheid van de verdere afhandeling van dit dossier, dat zijn essentiële vragen voor de toekomst. Mijnheer de minister, u begrijpt dat we in deze commissie regelmatig op dit voor de onderwijssector zwaarwichtige dossier zullen terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer de minister, ik heb nog een kleine opmerking in verband met de lijst. Indien mogelijk zou ik die graag ter beschikking krijgen. Er zitten een aantal projecten van de Kempen in. En dan zou ik zeggen: ‘mijn school, beste school’. Ik zou heel graag weten waar we staan.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik zou erop willen wijzen dat de vorige minister de scholenbouw zag als een instrument van keynesiaanse vraagstimulering. Als dat blijft aanslepen, dan zal de crisis voorbij zijn en kan de scholenbouw niet meer gezien worden als een element van contracyclisch beleid. Voor de scholen blijft het wel een goede zaak.

Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, u hebt een nogal gunstige inschatting van de economische crisis op dit moment. Ik hoop dat die bewaarheid wordt. Ik vrees echter dat ze morgen nog niet voorbij zal zijn. Ik heb het dossier natuurlijk ook geërfd. Ik heb het niet uitgewerkt. Ik zal het uitvoeren zoals door de vorige regering is beslist. We moeten echter rekening houden met de termijnen. Het proces loopt zoals voorzien. Ik kan of mag in verband hiermee niet sneller werken. Er zijn immers een aantal contractuele afspraken gemaakt met de financiers. Aangezien zij op de financiële markt actief zijn, moeten zij geld vinden.

Het hele project loopt momenteel. Ik begrijp de terechte vraag van de scholen, de inrichtende machten en de koepels. Zij dringen aan op snelle scholenbouw. Dat is natuurlijk ook mijn

wens. Het is evenwel belangrijk alle procedures te volgen. Dat is de reden waarom ik daar vandaag nog niet veel over kan zeggen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de taalttest afgenomen door de centra voor leerlingenbegeleiding om toegang te verlenen tot het eerste leerjaar van het basisonderwijs

De voorzitter: Mevrouw Kathleen Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, in de loop van de vorige legislatuur heeft het Vlaams Parlement het decreet van 20 maart 2009 betreffende de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs en de engagementsverklaring tussen de school en ouders in het basis- en secundair onderwijs goedgekeurd (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 2018/4).

Artikel 2 van dit decreet stelt duidelijk dat een leerling voor 1 januari van het lopende schooljaar zes jaar moet zijn om tot het gewoon lager onderwijs te worden toegelaten. Indien hij de leeftijd van zeven jaar nog niet heeft bereikt en voor 1 januari van het lopende schooljaar ook niet zal bereiken, moet de leerling bovendien aan een aantal voorwaarden voldoen. Een van die voorwaarden is slagen in een proef die peilt naar de kennis van het Nederlands nodig om het lager onderwijs aan te vatten.

De Vlaamse Regering legt de inhoud van deze taalproef vast. Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) waarmee de school waar de betrokken leerling zich aanbiedt een beleidscontract heeft gesloten, is bevoegd om de taalproef af te nemen. De inhoud van de test weegt zwaar door in de beslissing of een kleuter onze taal al dan niet voldoende kent om naar het eerste leerjaar te gaan. Aangezien het gaat om kinderen die voordien minder dan 220 dagen in het kleuteronderwijs hebben doorgebracht, zal het CLB zijn oordeel in de praktijk op weinig andere beschikbare gegevens kunnen baseren.

Vanaf juli 2010 zal duidelijk worden welke kinderen op basis van een taalttest tot het eerste leerjaar van het lager onderwijs kunnen worden toegelaten. De CLB's kiezen, op basis van hun eigen deskundigheid, zelf de methodes en de tests waarmee ze de kinderen willen onderzoeken en begeleiden. Deze tests worden op een wetenschappelijk verantwoorde wijze ontwikkeld en getoetst. Dat gebeurt vaak in samenspraak met de sector.

Aangezien dit systeem in 2010 van start zal gaan, vind ik het interessant een aantal vragen te stellen over wat we destijds hebben vooropgesteld. Ik vrees immers dat het uitblijven van een tijdige start van de voorbereidingen ertoe zal leiden dat we niet op tijd tot de toepassing zullen kunnen overgaan. Ik zou de minister dan ook drie concrete vragen willen stellen.

Ten eerste, zijn in verband met de ontwikkeling van deze test reeds stappen gezet? Ten tweede, op welke manier is de sector van de CLB's hierbij betrokken? Een grote betrokkenheid van de sector lijkt mij in elk geval belangrijk. Ten derde, op basis van welke rechtsgrond kunnen de CLB's worden verplicht de betrokken taalttest af te nemen? De centra hebben immers de vrijheid zelf methodes en instrumenten te kiezen. We hebben echter vooropgesteld dat de CLB's de test niet volledig zelf tot stand brengen. Ik vraag me dan ook af op welke wijze de overheid dit de sector kan opleggen.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de voorzitter, aangezien ik dit een belangrijk onderwerp vind, onderschrijf ik uiteraard de vraag van mevrouw Helsen. Ik wil deze zaak

echter in een breder perspectief plaatsen. De taaltoets is verbonden met de verplichte inschrijving en aanwezigheid. Alle voorwaarden staan in het decreet opgesomd.

Mijn partij vraagt zich af of het niet zinvol zou zijn de betrokken leeftijd nog te vervroegen. We hebben daar trouwens al enige ruchtbaarheid aan gegeven. Die vervroeging zou ertoe leiden dat kinderen al vanaf de leeftijd van vier jaar zouden moeten worden ingeschreven en aanwezig zouden moeten zijn. Dat lijkt ons belangrijk. Volgens ons zouden we op die manier een jaar winnen. De taaltoets zou een jaar eerder kunnen worden afgenomen. Indien remediëring – wat in deze context eigenlijk een zeer streng woord is – nodig zou blijken, kan dit nog gebeuren. Er is dan nog voldoende tijd vooraleer de normale leerplicht, rond de leeftijd van zes jaar, van start gaat.

Mijnheer de minister, bent u bereid in de loop van de komende maanden te onderzoeken of een verlaging van de leeftijd voor de verplichte inschrijving en aanwezigheid haalbaar en wenselijk is?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijnheer de voorzitter, ik zou me bij de interpellatie van mevrouw Helsen willen aansluiten. Ik wil namelijk opnieuw aandacht vragen voor de waarde en de betrouwbaarheid van de taalproef die zal worden afgenomen.

Tijdens de bespreking van het decreet heeft de vorige minister van Onderwijs verklaard dat de proef door een besluit van de Vlaamse Regering zou worden vastgelegd. Dat besluit zou in samenwerking met experts uit de verschillende disciplines worden voorbereid. Het gaat dan om toetsontwikkeling, om ontwikkelingspsychologie, om linguïstiek, om het gelijkekansenbeleid en om de leerkrachtensector zelf. Mijnheer de minister, is dat besluit van de Vlaamse Regering er al?

De CLB's zullen de taalproef moeten afnemen. Hebt u er al enig zicht op om hoeveel taalproeven het zou gaan? Deze opdracht wordt aan het takenpakket van de CLB's toegevoegd. We weten nu al dat de CLB's dit zonder bijkomende middelen zullen moeten doen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, natuurlijk is het belangrijk dat een kind op zesjarige leeftijd in het basisonderwijs kan beginnen en dat de taalvaardigheid maximaal wordt uitgebouwd. We moeten echter ook rekening houden met kansarme kinderen en kinderen die niet het Nederlands als moedertaal hebben. Op die leeftijd zullen ze die taal niet volledig kunnen beheersen. Als u een taaltest organiseert voor die groep kinderen, in welke mate wordt dan ook rekening gehouden met de thuistaal van de kinderen zelf?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, voor alle duidelijkheid – maar u weet dat – het gaat over 220 halve dagen waarop ze aanwezig moeten zijn. Dat is wel een verschil. Mensen vinden 220 dagen heel veel, maar het gaat hier wel degelijk om halve dagen. Het is ook belangrijk om te weten dat we begonnen zijn met een campagne om de ouders te sensibiliseren. Die bepalingen van het decreet zijn – uiteraard – op 1 september van dit jaar van kracht geworden. Aangezien ze gelden voor inschrijvingen voor het schooljaar 2010-2011 moeten die kinderen nu wel naar de kleuterklas gaan. Mijn departement heeft een hele sensibiliseringscampagne ter zake opgezet. Alle ouders met een kind geboren in 2004 bezorgen we daarover een informatiefolder rechtstreeks bij hen thuis, met als openingsvraag: “Mag jouw kind naar het eerste leerjaar?” Op die manier bereiken we alle ouders. Ook de scholen en sociale organisaties zullen folders en affiches verspreiden. In het bijzonder gaat het ook over organisaties die werken met kansarme of anderstalige ouders. We weten allemaal dat het eigenlijk precies om die groep van mensen in de samenleving gaat.

Het klopt dat de regeling is dat, als kinderen om welke reden dan ook geen 220 halve dagen in de derde kleuterklas aanwezig zijn, ze een taalproef moeten afleggen. Om die proef te ontwikkelen, doen we momenteel een beroep op een expertenpanel, dat bestaat uit zowel academici als praktijkmensen. Dit multidisciplinaire panel is overigens nog tijdens de vorige regeerperiode samengesteld. Het heeft expertise op het vlak van toetsontwikkeling en psychometrie, ontwikkelingspsychologie, linguïstiek, taaldidactiek en gelijke onderwijskansen. In het panel zetelen ook twee leerkrachten van het eerste leerjaar, om de conclusies van de academische experts aan de klaspraktijk te toetsen. Het is uiteraard belangrijk dat na de theorie ook de praktijk in de commissie komt. Aan de experts is gevraagd zich uit te spreken over de vaardigheden die met de instaptoets moeten worden getest. Die vaardigheden worden bepaald binnen het kader van de ontwikkelingsdoelen Nederlands van het kleuteronderwijs en het referentiekader voor vroege taalverwerving.

De conclusie van het panel was de volgende. De toets moet meten of een zesjarige voldoende Nederlandse schooltaal spreekt en begrijpt om in het eerste leerjaar te kunnen beginnen. Het gaat dus over spreken én begrijpen. De toets is dus in geen geval een voorspeller van schoolsucces. Met andere woorden, de toets meet in geen enkel geval of de zesjarige zal slagen in het eerste leerjaar. Dat hangt natuurlijk samen met diverse andere factoren en niet alleen met de kennis van het Nederlands. Daarmee heb ik meteen al op de vraag van mevrouw Pehlivan geantwoord.

Het expertenpanel heeft een voorstel voor een toets ontwikkeld. Momenteel ligt een voorstel van aanpak op tafel om de cesuurbepaling te doen. De cesuur bepaalt wat kleuters minstens moeten kunnen om tot het eerste leerjaar te worden toegelaten. Met het oog op de finaliteit van deze taalproef is de cesuurbepaling uiteraard essentieel. Als alles verloopt zoals gepland, wordt de cesuurbepaling in de loop van november afgerond. Bij de cesuurbepaling worden praktijkmensen betrokken, dus leraren en pedagogische begeleiders. De tekst en de bijhorende cesuur zullen in een besluit van de Vlaamse Regering worden vastgelegd, zoals voorzien in het decreet. Dat besluit is dus nog niet genomen, omdat de procedure nog bezig is.

De CLB-sector is niet bij de ontwikkeling van de taalproef betrokken. Die toets moet, omwille van zijn aard en functie, uniform zijn voor het hele onderwijs. Daarom bepaalt het decreet uitdrukkelijk dat de Vlaamse Regering de taalproef bij besluit zal vastleggen. De vraag om de CLB-sector bij de ontwikkeling van de taalproef te betrekken, is begrijpelijk, als ze voortvloeit uit de zorg om een zicht te krijgen op de gevolgen voor de CLB-werking. We weten momenteel nog niet over hoeveel kinderen het zal gaan. Betekent die vraag echter dat de sector zou menen zelf de test te moeten kiezen, dan kunnen we daar niet mee akkoord gaan, omdat het belangrijk is dat het gaat om een uniforme test, omwille van de aard en de functie.

Het spreekt vanzelf dat het besluit van de Vlaamse Regering dat de taaltest zal vastleggen, het voorwerp van de wettelijk voorziene inspraakprocedures zal vormen. Uiteraard is er dus een betrokkenheid.

Er werd me ten slotte ook gevraagd op basis van welke rechtsgrond dat gebeurt. Dat is het decreet van 20 maart 2009. Door dit decreet wordt het afnemen van de taalproef de opdracht van het CLB waarmee de school verbonden is en ze een beleidscontract heeft. Er is dus een rechtsbasis. We zijn momenteel bezig dat op punt te stellen. Op basis daarvan zal ik een besluit nemen, na het advies van de onderwijswereld.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor het uitvoerige antwoord. Ik blijf echter toch met een grote vraag zitten. Ik heb bedenkingen bij de keuze die is gemaakt om de CLB-sector daar niet bij te betrekken. Ik verneem van u dat er een expertenpanel is samengesteld. U hebt ook duidelijk uiteengezet hoe dat is samengesteld. U zegt dat daar leerkrachten in zetelen. Ik vind dat een heel logische en goede keuze. Het niet opnemen van

CLB's in dat expertenpanel vind ik echter toch wel een rare keuze. Als overheid verwachten we immers van deze instanties dat ze met dat instrument werken.

In het kader van de vrijheid van onderwijs stel ik me de vraag of we als overheid de ruimte hebben om de CLB's te verplichten om met bepaalde instrumenten te werken. Vandaar dat het net goed is dat we de sector er wel bij betrekken, zodat zij er ook van overtuigd zijn dat het instrument dat wordt ontwikkeld, een goed instrument is dat meet wat we willen meten en dat nadien ook de juiste effecten heeft.

De timing zou wel eens een probleem kunnen zijn om tot een goed instrument te komen. Het ontwikkelen van een instrument vraagt tijd. Eens je een instrument hebt, zou je dat gedurende een schooljaar moeten kunnen uittesten om te evalueren of het een goed instrument is dat een antwoord biedt op het probleem. Vandaag hebben we nog geen instrument. We kunnen dus nog niet overgaan tot testen. We hebben dus een schooljaar te weinig voor een goede test. Hoe gaan we hier mee om? Gaan we het risico lopen om straks een instrument te hebben dat we gaan toepassen, maar dat we misschien nog moeten bijsturen? Of gaan we het goed opvolgen en het de tijd geven die nodig is om er zeker van te zijn dat we een goed instrument hebben?

Ik blijf met deze bezorgdheid zitten en ik vraag u dan ook om er de nodige aandacht aan te geven om te voorkomen dat we het instrument meteen al moeten remediëren.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, mevrouw Vanderpoorten, ik denk niet dat het in strijd is met de vrijheid van onderwijs. Wat je doet, is proberen om op een objectieve manier de schoolse taalkennis van een kleuter te testen of beter te toetsen. Uiteindelijk heeft dat heel weinig te maken met de methodes die je nadien gaat gebruiken om een kind Nederlands te leren of andere inhoudelijke kennis bij te brengen. Ik begrijp uw vraag, maar ik denk dat het risico van het strijdig zijn met de vrijheid van onderwijs, onbestaande is. Het gaat om een pure toets die heel objectief en heel neutraal is.

Ik ben het wel eens met u dat we moeten evalueren. We mogen ook niet dramatiseren. Als ik me goed herinner, gaat 98 percent van de kleuters naar de derde kleuterklas. De overgrote groep van alle kinderen gaat naar de kleuterklas. Het gaat dus over een heel kleine groep die nu extra gesensibiliseerd wordt om hun kinderen naar de kleuterklas te sturen.

Het huidige schooljaar is nog maar net begonnen. We hebben dus nog enkele maanden. Ik ben het wel met u eens dat we de test niet moeten invoeren aan het einde van de zomer en de CLB's dan plots aan hun lot moeten overlaten. Maar ik denk dat er op dit moment geen reden is om verontrust te zijn. Het ligt zeker in mijn bedoeling om na de eerste testen begin volgend schooljaar, te evalueren en aan te passen als het nodig is. We mogen er ook niet van uitgaan dat, eens de test vastligt, het voor de rest van die periode die test moet zijn. Je moet voldoende pragmatisch zijn om op basis van ervaringen, die test aan te passen.

Mevrouw Vanderpoorten, u vraagt of ik van plan ben om de leerplicht in te voeren vanaf vier jaar. Ik ben dat niet van plan. Ik begrijp uw vraag. Ik ben het eens met uw uitgangspunt dat het goed is dat kinderen zo snel mogelijk in contact komen met andere kinderen, al was het maar om sociale vaardigheden te leren en om al spelend taal te verwerven. Maar we hebben nu deze maatregel genomen. Laat ons nu gewoon de tijd nemen – en dat hoor ik ook in de onderwijswereld – om deze maatregel in de praktijk te implementeren en het effect na te gaan. U weet ook dat door de gekozen methode de facto de leerplicht op vijf jaar ligt. Het is trouwens ook niet onze bevoegdheid om de leerplicht vast te leggen. Het verlagen van de leerplichtleeftijd schept andere problemen. Het brengt een enorme meerkost met zich mee. We moeten bijvoorbeeld op dat moment met godsdienstonderwijs beginnen. Versta me niet verkeerd, ik heb geen enkel probleem met godsdienst, maar moeten we aan kleutertjes van vier jaar al gaan uitleggen wie het kindeke Jezus is en alle andere dingen zoals het Suikerfeest? Dan moet er een systeem met godsdienstleerkrachten en zedenleerleerkrachten worden

ontwikkeld. Ik zie die kleine kleutertjes daar al zitten. Het is niet de bedoeling om dat te doen.

Nogmaals, 98 percent van de kleuters gaat naar de kleuterklas. Het gaat dus om een heel kleine doelgroep. De afweging die in het verleden is gemaakt, is dan ook de mijne: is het sop de kool wel waard?

Laat ons nu eerst bekijken wat het effect op het terrein is van deze maatregel. Ik zeg niet, als de maatregel geen effect heeft en we met een probleem blijven zitten, dat we dan binnen twee jaar of zo niet opnieuw moeten nadenken. Ik wil het debat niet afsluiten, alleen is mijn pleidooi vandaag er een voor het uitvoeren van deze maatregel, te zien wat dat geeft en bij te sturen als dat nodig is.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijn tweede vraag ging over de extra taakbelasting van de CLB's. Er is naar aanleiding van de bespreking van het decreet een berekening gemaakt die aantoonde dat er wel degelijk administratieve lasten mee gepaard gaan. Dat werd toen berekend op 250.000 euro. Hebt u een zicht op het aantal leerlingen of taalproeven?

Minister Pascal Smet: Neen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mijnheer de voorzitter, het is een zeer belangrijk item. Het is de basis voor een samenleving dat kinderen de taal zeer goed beheersen. Ik denk dat de discussie op een ander moment verder inhoudelijk kan worden uitgediept.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw An Michiels tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Vlaamse school in Komen

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de Vlaamse school in Komen is reeds geregeld aan bod gekomen in deze commissie. De laatste interpellatie is deze van de heer Kris Van Dijck op 24 april jongstleden gehouden tot uw voorganger, minister Vandenbroucke. Hij stelde toen onder andere de vraag naar de stand van zaken betreffende de erkenning en subsidiëring van deze school door de Franse Gemeenschap. Op dat ogenblik hadden immers voldoende Vlaamse ouders een aanvraag tot oprichting van een taalwetschool in Komen ingediend. Het antwoord van minister Vandenbroucke was weinig verassend: noch de gemeente Komen, noch de Franse Gemeenschapsregering had op dat ogenblik al gereageerd op de aanvraag van een groep ouders.

De minister liet ook weten dat er een overleg had plaatsgevonden op zijn kabinet met de vertegenwoordigers van de vzw Knokk, die instaat voor de school, om de situatie te bespreken. Hij stelde op dat ogenblik ook dat het specifieke probleem van de Nederlandstalige school in Komen zou worden besproken op het ogenblik dat het dossier van het volgende belangenconflict rond het voorstel van interpretatief decreet op het Overlegcomité zou komen.

We kennen intussen de geschiedenis van het voorstel van interpretatief decreet. Dit is voor de verkiezingen niet meer besproken op het Overlegcomité, nadien wel. Ik ga daar nu niet verder op in want mijn collega heeft daar straks een interpellatie over. Op 3 en 4 september lazen we in de pers nogal veel artikels die ons lieten weten dat het leerlingenaantal van De Taalkoffer, die Vlaamse school in Komen, fors gestegen is ten opzichte van vorig schooljaar. Toen hadden ze nog maar 32 leerlingen, nu zijn het er 54. Tegelijkertijd vernamen we ook dat de Vlaamse scholen in de faciliteitengemeenten Mesen en Spiere-Helkijn ook goed in de markt

liggen bij Franstalige ouders van vlak over de taalgrens. Er is dus zeker een vraag naar Nederlandstalig onderwijs in die regio.

In het vorige regeerakkoord stond er een zeer expliciete passage over deze Vlaamse school in Komen, een passage die gekoppeld was aan de Franstalige scholen in de Vlaamse faciliteitengemeenten: “Daarenboven moet de Franse Gemeenschap voldoen aan haar wettelijke verplichting tot financiering van de Vlaamse school in Komen. Anders zal de Vlaamse Gemeenschap eenzijdig maatregelen nemen.” Wat die woorden waard zijn, weten we intussen ook. In het huidige regeerakkoord staat er niets meer over de Vlaamse school in Komen.

Mijnheer de minister, wat is de exacte stand van zaken in dit dossier? Is er een nieuwe aanvraag ingediend door de ouders, zoals gesuggereerd werd door het kabinet van minister Vandenbroucke in maart laatstleden? Hebben de gemeente Komen en/of de Franse Gemeenschapsregering hier al op gereageerd? Werd het dossier van die Vlaamse school sinds april nog geagendeerd op het Overlegcomité? Indien niet, bent u dan bereid om dit alsnog te doen? Indien ja, wat waren de resultaten van dit overleg? Welke houding neemt de Vlaamse Regering aan in dit dossier? Wordt er nog expliciet werk gemaakt van de verplichting van de Franse Gemeenschap of legt men zich stilzwijgend neer bij de huidige toestand, met als excuus dat dit beter is voor leerkrachten en leerlingen omwille van de gunstigere financierings- en omkaderingsmiddelen?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De Vlaamse school in Komen heeft sinds de eerste leerlingen er op 1 september 1980 begonnen school te lopen, een bewogen geschiedenis achter de rug. Voor mij is het essentieel dat de rust die sinds enkele jaren is weergekeerd, niet verstoord wordt. Daar heeft iedereen baat bij, in eerste instantie de kinderen.

Op de subsidieaanvraag die de ouders in december 2007 bij de gemeente Komen en de Franse Gemeenschap hebben ingediend, is nooit reactie gekomen. Sindsdien werd door de Nederlandstalige ouders in Komen geen nieuwe aanvraag bij het gemeentebestuur noch bij de Franse Gemeenschap ingediend.

De bestuurders van de vzw Knokk hebben gevraagd mij te zien. Ik heb daartoe ingestemd, alleen heeft een gesprek nog niet plaatsgevonden omwille van de drukke agenda op dit moment. Ik ga met hen spreken over wat hun intenties zijn. Tevens zal ik contact opnemen met de scholengroep 24, waar het schoolje in Komen deel van uitmaakt.

In de logica van de onderwijstaalwet zijn het de ouders en alleen de ouders die een aanvraag kunnen doen om een faciliteitenschool te laten oprichten. Alleen zij kunnen bijgevolg een aanvraag in die zin tot het gemeentebestuur of de Franse Gemeenschap richten. In de pers kon u echter lezen dat zij niet meer van plan zijn deze piste te bewandelen en dat zij de zaken niet op de spits willen drijven.

Dit dossier werd in tussentijd niet op het Overlegcomité besproken. Ik zal het evenwel agenderen indien mocht blijken dat de plaatselijke Nederlandstalige gemeenschap in Komen afspraken wil maken op een initiatief van de gemeente Komen of van de Franse Gemeenschap. Indien de vraag van de Nederlandstalige ouders niet meer wordt gehandhaafd, zie ik het nut van een dergelijk initiatief niet meteen in.

De houding die ik en de Vlaamse Regering in dit dossier aannemen, wordt bepaald door het belang van de Nederlandstalige kinderen en hun ouders. We willen een school in Komen waar Nederlandstalige kinderen uit Komen terecht kunnen, en waar ze op alle vlakken, zijnde omkadering, inhoud en infrastructuur, kwalitatief onderwijs kunnen volgen.

Indien de ouders wensen dat dit wordt gerealiseerd volgens de weg die de taalwet voorschrijft, zal de Vlaamse Regering dit actief steunen. Maar indien ze verkiezen dat de huidige situatie wordt behouden, zal de Vlaamse Regering met dit dossier geen communautair spel op de rug van die ouders spelen.

De school kent na enkele zeer moeilijke jaren stilaan een bescheiden bloei: vorig schooljaar telde De Taalkoffer 45 leerlingen. In de zending van september 2009 werden 42 leerlingen gemeld. Vijf jaar geleden waren er 22 leerlingen en was de school in haar leefbaarheid en bestaan bedreigd.

Wij doen wat we moeten doen. Laat ons wat de ouders willen niet in gevaar brengen. Het is belangrijk dat we de Nederlandstaligen in Komen volgen, aangezien zij beter dan wie ook de lokale toestand kennen. De school kent nu een bescheiden bloei, er is een dynamische directeur en de samenwerking met GO! verloopt vlot.

Mevrouw An Michiels: Bedankt voor uw antwoord, mijnheer de minister. Het was zeer duidelijk. Ik ben het met u eens dat de rust die er nu is, essentieel is voor de kinderen. We moeten er het maximale aan doen opdat de kinderen rustig kunnen schoollopen en dat de situatie uit de beginjaren van het schooltje zich niet meer voortdoet.

Toch vind ik het heel jammer dat de Vlaamse Regering zich een beetje verstopt achter de ouders en niets meer zal doen omdat het er nu rustig is. Dat is zich neerleggen bij de onwil van de Franstaligen om hun wettelijke verplichtingen na te komen. Ik weet goed dat het moeilijk is om rust voor de kinderen te combineren met als Vlamingen op onze strepen staan.

Straks komt er een ander dossier aan bod dat hiermee een beetje parallel loopt en waarin zeer duidelijk aangetoond wordt dat de Franstaligen niet bereid zijn om dezelfde goodwill en soepelheid ten opzichte van ons aan de dag te leggen. Ik vraag om de dossiers te blijven koppelen en in de mate van het mogelijke te blijven aandringen op een regeling zodat dit wettelijk geregeld kan worden, zonder de zaken op de spits te drijven. We moeten zeker vermijden dat de kinderen die toestanden van zoveel jaren terug opnieuw moeten meemaken. Maar wij kunnen ons daar niet bij neerleggen en zomaar zeggen: het gaat er nu goed, dus laat de zaken maar zoals ze zijn en we zullen wel zien hoe het verder verloopt.

Minister Pascal Smet: Ik ben heel blij dat er dankzij de inspanningen van de Vlaamse Gemeenschap in Komen een Nederlandstalige school is blijven bestaan. Het belangrijkste is dat de kinderen in het Nederlands naar school kunnen gaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de automatische toekenning van school- en studietoelagen

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, het Vlaams Parlement keurde in 2007 een nieuw decreet over studiefinanciering goed. Daardoor komen sinds het schooljaar 2007-2008 meer gezinnen in aanmerking voor een schooltoelage in het secundair onderwijs en een studietoelage in het hoger onderwijs. Vanuit onze partij hebben wij dat ten volle mee ondersteund. Sinds het schooljaar 2008-2009 is ook een aanvraag mogelijk voor kleuters, kinderen in de lagere school en leerlingen in het deeltijds secundair onderwijs.

De voorbije jaren heeft de Vlaamse overheid heel wat inspanningen gedaan om bij de betrokken doelgroepen het aanvragen van school- en studietoelagen kenbaar te maken en te stimuleren. Daarvoor hebben wij ook sterk gepleit. Ondanks al die inspanningen is het een feit dat sommige mensen die in aanmerking komen voor een school- of studietoelage, geen aanvraag indienen. Meermaals pleitte ik er de vorige legislatuur voor om die school- en studietoelagen automatisch toe te kennen aan de rechthebbenden. Deze legislatuur is opnieuw in het regeerakkoord opgenomen om daar werk van te maken.

Naar aanleiding van het pleidooi dat wij de vorige legislatuur gehouden hebben, heeft de vorige minister van Onderwijs een project opgestart om de school- of studietoelage automatisch toe te kennen. Een automatische toekenning houdt in dat de administratie de potentiële rechthebbenden screent en hen een voorstel formuleert. De potentiële rechthebbenden ontvangen een vooraf ingevuld formulier dat ze vervolgens kunnen bevestigen of wijzigen.

Mijnheer de minister, in voorbereiding op wat er de volgende jaren nog kan komen, vraag ik u vandaag naar de stand van zaken van dat project, dat de vorige legislatuur is opgestart. Loopt het nog? Hoe lang loopt het nog? Hoe gaan we het evalueren?

In dat project is voor een aparte vorm van automatische toekenning gekozen. Eigenlijk zijn we nog niet toe aan de automatische toekenning van de studietoelage zoals we dat zelf wensen. Dat betekent dat de mensen dat automatisch krijgen zonder dat ze daar inspanningen voor moeten doen. Ook het project zal er, vrees ik, toe leiden dat er nog steeds mensen zijn die dat formulier niet zien of er niet op ingaan. Zo missen we opnieuw de groep die de middelen het meest nodig heeft.

Mijnheer de minister, daarom wil ik vragen naar de stand van zaken van dit project, en naar de reden waarom er voor deze vorm van automatische toekenning is gekozen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Mijnheer de minister, u hoeft me vandaag niet te antwoorden, dat kan via de diensten van het secretariaat, maar ik zou graag de evolutie kennen van het aantal aanvragen voor studietoelage op de verschillende niveaus, en het totaal van de bedragen die uitgekeerd zijn de voorbije jaren.

De voorzitter: Dat is een mooi onderwerp voor een schriftelijke vraag.

Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer De Meyer, ik denk dat die gegevens op de website www.ond.vlaanderen.be staan. Als u dat daar niet vindt, geeft u me dan een seintje en ik bezorg ze u.

Het is belangrijk een onderscheid te maken tussen de digitalisering van het verwerkingsproces en de automatische aanvraag. Wat tot op vandaag gebeurt in mijn departement, is een digitalisering van het aanvraagproces. Het is mijn bedoeling om tijdens deze legislatuur een echte, volwaardige, automatische toekenning te hebben van de school- en studietoelagen. Dat betekent dat we aan een proactieve screening doen van potentiële rechthebbenden. Dat zullen we uitwerken. Ik heb aan mijn administratie gevraagd om een overzichtnota te maken van de huidige stand van zaken en de toekomstige stand van zaken na de automatisering om na te gaan of we op dezelfde manier moeten verdergaan, en of het niet noodzakelijk is om het proces te herbekijken. Het toeval wil dat ik in mijn vorige leven als vluchtelingencommissaris een hele automatisering in het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en Staatlozen heb doorgevoerd. Ik weet dus beter welke de valkuilen zijn, wat je wel en niet kunt doen. Het interesseert me dus ook persoonlijk.

Los daarvan wil ik dit op het einde van de legislatuur bereiken. Dat is niet altijd vanzelfsprekend, want we moeten met het Rijksregister, de FOD Financiën en nog andere federale overheidsdiensten in contact komen. We zullen dat gestaag maar zeker doen.

Er is een onderzoek gebeurd, er hebben workshops plaatsgevonden. Het consultancybureau WICE heeft een aantal pistes onderzocht die ertoe moeten leiden de dossierafhandeling van de school- en studietoelagen te verbeteren. Deze twee aspecten, tijdig en correct betalen, staan immers bij elke doelgroepuitbreiding zwaar onder druk.

Een eerste deelpiste was de verdere automatisering van de dossierbehandeling, de digitalisering dus. De afdeling verzamelde een hele lijst van grote en kleine onnodige stappen in de huidige dossierafhandeling en applicatie, samen met een aantal verbeterpunten die de

tussenkomsst van een dossierbehandelaar tot een minimum herleiden. Dat zijn de zogenaamde eenvoudige dossiers, waarbij de voorwaarden voor het verkrijgen van een school- en studietoelage gemakkelijk zijn vervuld. Een aantal van deze verbeterpunten zijn ondertussen al in de applicatie ingebouwd, zodat de afdeling Studietoelagen momenteel deze automatische dossiers enkel nog valideert, dat wil zeggen: nakijkt of het systeem op een correcte manier de voorwaarden toepast in een concreet dossier, alvorens het tot betaling overgaat. Momenteel wordt al 12 percent van de dossiers automatisch afgehandeld.

In deze eerste fase zijn de parameters vrij streng ingesteld, om ervoor te zorgen dat er geen aanvragen door de mazen van het net glijpen. Daarom ook wordt er nog voor 100 percent controle gedaan van de geautomatiseerde dossiers.

In de tweede fase van het automatiseringsproces, waarvan de analyse is opgestart, kijken we of we het aantal te automatiseren dossiers kunnen uitbreiden. Alvorens deze beslissing te nemen, wil ik een overzicht. Moeten we in deze richting verdergaan of stoppen met een graduele uitbreiding van de digitale behandeling? Laten we meteen informatica-investeringen doen om op relatief korte termijn de toekenning te automatiseren. Deze beleidvraag is op dit moment aan de orde. Ik heb mijn administratie gevraagd om me daar een overzichtsnota van te bezorgen.

Voor die tweede fase hebben we een actieve overheid nodig. Er zijn bepaalde privacy-issues, maar die zijn overwinbaar. Dat aspect is al onderzocht. Aangezien het hier gaat om sociale doelstellingen en een vermoede non-take-up en aangezien we de nodige waarborgen kunnen inbouwen, is er geen probleem.

Dat zal wat ICT-kosten met zich meebrengen en ook samenwerking met federale diensten. Dat is de reden waarom we dat goed en niet overhaast moeten doen, maar ook niet te lang moeten wachten. Daarom heb ik die overzichtsnota gevraagd.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik ben tevreden met de manier waarop u van plan bent om met dit dossier om te gaan. Ik hoop dat u de keuze maakt om volledig te gaan voor de automatische toekenning van de studietoelagen. Ik ben blij dat u vraagt om stil te staan bij de manier waarop we vandaag met dit dossier bezig zijn, en of we geen andere richting uitmoeten.

U neemt de juiste houding aan. We moeten overwegen of we niet beter voluit gaan voor een volledig automatische toekenning. Er wordt momenteel sterk ingezet op digitalisering. Maar het is weer dezelfde doelgroep die daar moeite mee heeft. Het dossier digitaal invullen stemt niet overeen met de cultuur van de doelgroep die een studietoelage nodig heeft en vandaag nog niet krijgt.

De administratie kiest voor zo veel mogelijk onlineaanvragen terwijl lang niet iedereen in deze doelgroep over een pc beschikt. Het bekomen van de formulieren is niet eenvoudig. Dat vraagt inspanningen. Die mensen haken af. Ik volg dit al langer van nabij omdat ik de doelstelling van gelijke kansen belangrijk vind. Ik zal er blijven op toezien. Ik volg de praktische toepassing op. We zitten nog met problemen ondanks de verbeteringen die de administratie aanbracht. Het dossier verdient extra aandacht. Ik ben blij met de keuze en de vragen die u daarbij stelt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenwerking van Partena met GO! met betrekking tot de inrichting van kinderopvang

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het ziekenfonds Partena en het Gemeenschapsonderwijs (GO!) hebben een samenwerking opgezet met betrekking tot de kinderopvang. Het regeerakkoord heeft het ook over de samenwerking tussen onderwijs en andere instellingen. De Vlaamse overheid en de Vlaamse Regering kiezen voor een dynamisch onderwijsnetwerk. In het beleidsdomein Cultuur wordt bijvoorbeeld gesproken over ‘de brede school’. We hebben zo enkele proefprojecten opgestart.

We vernamen via de media dat Partena en het GO! gingen samenwerken. Zo startte een crèche in vijf Oost-Vlaamse scholen. Het ziekenfonds staat in voor de organisatie van de opvang en neemt de loonkosten van het personeel op zich. De scholen stellen hun infrastructuur ter beschikking. Dat is een nieuw model van samenwerking. Hoe staat u tegenover dit initiatief, mijnheer de minister? Misschien is dit wat het regeerakkoord bedoelt?

Blijft dat beperkt tot die vijf crèches in Oost-Vlaanderen? Zijn er nog kinderdagverblijven in Vlaanderen gekoppeld aan een school en in de lokalen van een school?

Mijn derde vraag betreft het financiële aspect. De nieuwe kinderopvanginitiatieven worden gefinancierd door Partena. De eerste interpellatie vandaag ging over de financiering van de scholenbouw. Vlaanderen doet alle mogelijke inspanningen om middelen ter beschikking te stellen. Dat is niet gemakkelijk, de nood is hoog, en de vraag neemt nog jaarlijks toe. Die middelen moeten uiteraard vooral dienen voor onderwijs. Kinderopvang en onderwijs vallen nogal eens op hetzelfde tijdstip, zeker als het om crèches gaat. Hoe kunnen we controleren dat onze middelen inderdaad naar het onderwijs en de scholen gaan? We moeten scheefgetrokken situaties vermijden. Voor alle duidelijkheid: ik ben niet gekant tegen dit nieuwe model. We moeten een overzicht behouden van de bestemming van onze middelen. Misschien kan het onderwijs zelfs een vergoeding krijgen.

Hoe staat u tegenover de samenwerking? Ze wordt voorgesteld als een uitbouw van initiatieven op eenzelfde campus. Ziet u ook een inhoudelijke samenwerking, die toch wel zinvol kan zijn, tussen die twee initiatieven?

De voorzitter: Deze vraag heeft ook betrekking op Welzijn. We hebben ze toch ontvankelijk verklaard omdat er een enorme impact is op de schoolinfrastructuur.

Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, het probleem over het tekort aan kinderopvang staat al jarenlang op de agenda van de Vlaamse Regering. Tijdens de vorige legislatuur ging er in de commissie voor Welzijn geen week voorbij of er werd een vraag over gesteld. Ieder initiatief dat mee helpt een oplossing te bieden voor dit probleem, moet bespreekbaar zijn en, indien mogelijk, aangemoedigd worden. Het verdient ook aanbeveling dat het onderwerp van de kinderopvang bij de verschillende departementen wordt bekeken.

Ik heb er even de archieven op nageplozen. Tijdens de vorige legislatuur werden in de commissie voor Onderwijs vooral vragen gesteld in verband met de voorschoolse opvang, de samenwerking met het Gemeenschapsonderwijs. De commissie was hoofdzakelijk bekommerd om de financiële ondersteuning van de minicrèches door het departement Onderwijs. Gelden van Onderwijs moeten binnen Onderwijs blijven. Mijnheer de minister, uw voorganger benadrukte dat de minicrèches werden opgericht door vzw's, die instaan voor het personeel en de financiële kant, en dat er financiële ondersteuning was van Kind en Gezin en via de bijdragen van de ouders. Als het Gemeenschapsonderwijs gebouwen ter beschikking stelde, werden huurcontracten opgesteld. Dat werd allemaal gecontroleerd door de boekhouders van het gemeenschapsonderwijs en tijdens het nazicht van de begroting.

Mijnheer de minister, ik heb nog bijkomende vragen. Het gaat hier toch om de samenwerking met een ziekenfonds. Is er geen probleem op het vlak van de neutraliteit van de school? Ik kan me voorstellen dat als Partena zoiets doet, ook CM (Christelijke Mutualiteit) of de Bond Moyson iets dergelijks willen doen. Is deze samenwerking te verzoenen met het principe van de neutraliteit binnen het onderwijs? Hebt u over deze specifieke materie overleg gepleegd met de minister van Welzijn?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Mijnheer de minister, ik wil me eveneens aansluiten bij de vorige vraagstellers. Het is natuurlijk belangrijk dat er transparantie is inzake geldstromen binnen Onderwijs en bij Onderwijs en Welzijn. Toch wil ik aangeven dat kinderopvang ongehooflijk belangrijk is, zeker de voorschoolse kinderopvang. Er kunnen geen initiatieven genoeg zijn om de ellenlange bestaande wachtlijsten korter te maken. We moeten dit initiatief dan ook vooral toejuichen. Ik heb begrepen dat Partena, dat weliswaar een ziekenfonds is, toch ook gespecialiseerd is in kinderopvang.

Mijnheer de minister, hebt u een zicht op het geheel van de initiatieven? Ik weet zeker dat er nog andere bestaan in het Gemeenschapsonderwijs. Bestaan die ook in de andere netten? Als u daar nu niet op kunt antwoorden, snijden we het onderwerp later nog eens aan. Het is een belangrijk punt. Het is belangrijk dat we zicht krijgen op het geheel.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Mijnheer de voorzitter, u hebt al gesteld dat deze vraag grote raakvlakken heeft met Welzijn. Mevrouw Vanderpoorten en mevrouw Van Steenberge hebben daarnet gezegd dat er vandaag een heel groot tekort is aan kinderopvang. In de commissie voor Welzijn komt het probleem met de regelmaat van een klok aan bod. We zijn in blijde verwachting van een nieuw kaderdecreet in verband met kinderopvang.

Mijnheer de minister, we hebben vernomen dat er 10 miljoen euro is uitgetrokken voor bijkomende kinderopvang. We weten echter nog niets over het hoe en wat en onder welke voorwaarden dat gebeurt. Elk initiatief is meer dan welkom.

Mevrouw Helsen spreekt van een scheefgetrokken situatie. De scholen staan echter nog altijd onder toezicht. Ik ga ervan uit dat men daarnaar kijkt om te zorgen dat er geen zaken ontstaan die niet door de beugel kunnen.

Ik sluit me graag aan bij de vraag van mevrouw Van Steenberge. Hebt u hierover overleg gepleegd met minister Vandeuren? Wat zal de verdere aanpak zijn? Ik neem aan dat dat nog zal groeien. Ik wil er ook op wijzen dat Partena zich al bezighoudt met kinderopvang. De maatschappij baat 12 crèches onder zelfstandig statuut uit. Het is dus niet zo dat ze zomaar lukraak met iets zijn begonnen. Ze heeft heel wat knowhow. Ze hanteert ook eenzelfde prijs voor iedereen, of de ouders nu aangesloten zijn bij het ziekenfonds in kwestie of niet. Dat is positief.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, ik ben uiteraard blij met elk initiatief waarbij voorzieningen voor kinderopvang en voor onderwijs op eenzelfde locatie of in elkaars nabijheid zijn gelegen. Dat biedt de ouders en de school immers opportuniteiten voor een naadloze overgang van de kinderopvang naar de school. Bovendien is het voor ouders aangenaam hun kinderen in de opvang en hun schoolgaande kinderen slechts op een enkele plaats te moeten afzetten. Iedereen kan daar vanuit zijn eigen perspectief bij winnen.

Zoals mevrouw Helsen terecht heeft aangehaald, passen dergelijke initiatieven volledig in de idee van de 'brede school'. Uiteraard moeten de scholen daarbij steeds de principes van het zorgvuldig bestuur respecteren. Daar kom ik straks nog even op terug.

Als minister bevoegd voor het beleidsdomein Onderwijs weet ik momenteel niet hoeveel kinderdagverblijven zich in Vlaanderen in schoollokalen bevinden. We hebben het gevraagd aan de bevoegde instantie binnen het beleidsdomein Welzijn, Kind en Gezin. Kind en Gezin weet momenteel evenmin hoeveel kinderdagverblijven zich in schoollokalen bevinden. Dat wordt immers niet geregistreerd.

Mevrouw Vanderpoorten heeft terecht opgemerkt dat het hier interessante informatie betreft. Dat geldt zeker indien we ons in de toekomst een beeld willen vormen van wat er zoal gebeurt en van de plaatsen waar het goed of minder goed gaat. Het is de bedoeling van de Vlaamse Regering in de toekomst in bijkomende kinderopvang te voorzien. We kunnen hier misschien iets uit leren.

Minister Vandeuren en ik zullen samen nagaan hoe we gezamenlijk dergelijke informatie kunnen opvragen. Zodra de gegevens beschikbaar zijn, zal ik ze aan de leden van deze commissie bezorgen. Het staat iedereen natuurlijk vrij er opnieuw om te vragen.

Ik heb reeds een globaal overleg gehad met minister Vandeuren. We hebben een aantal dossiers geïdentificeerd die zich op het snijvlak tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn situeren. Het is de bedoeling de komende jaren collegiaal samen te werken. Hoewel we het nog niet in detail hebben besproken, staat dit dossier in elk geval op de agenda van ons overleg.

De scholengroepen en Partena hebben een huurovereenkomst voor het gebruik van de gebouwen afgesloten. Voor de kinderdagverblijven worden geen werkingsmiddelen van het gemeenschapsonderwijs aangewend. Artikel 4, paragrafen 2 en 3 van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs laat dit trouwens niet toe. Het gemeenschapsonderwijs mag in projecten betreffende kinderopvang participeren. Onderwijsmiddelen kunnen echter niet voor de financiering hiervan worden gebruikt.

De financiële middelen voor onderwijs moeten daadwerkelijk voor onderwijs worden gebruikt. De controle hierop gebeurt op de gebruikelijke manier. Het college van accountants moet verantwoording afleggen aan de Vlaamse Regering. Uiteraard moet de overeenkomst tussen de scholengroepen en Partena de regels van het zorgvuldig bestuur respecteren. Binnen het beleidsdomein Onderwijs is de Commissie Zorgvuldig Bestuur bevoegd om, na een klacht of een vraag, hierover een uitspraak te doen.

Er is me ook gevraagd of de samenwerking tussen het ziekenfonds en de scholen ook een inhoudelijke samenwerking kan worden. De samenwerking tussen Partena en de scholengroepen is in een schriftelijke overeenkomst opgenomen. Het Gemeenschapsonderwijs waakt erover dat het eigen pedagogisch project wordt gerespecteerd. Ik zie bijgevolg geen enkel probleem met betrekking tot de neutraliteit van de scholen. Zolang een aantal basisregels van het zorgvuldig bestuur worden gerespecteerd, kan het Gemeenschapsonderwijs volgens mij met elke mutualiteit samenwerken. Zolang bepaalde zaken gescheiden blijven, is er op het vlak van de neutraliteit geen enkel probleem.

Ik ben zeer blij dat er in deze commissie een consensus leeft. Zolang geen onderwijsmiddelen voor die opdracht worden gebruikt, moeten dergelijke initiatieven kunnen. Daarover zijn we het hier eens.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik zou de minister willen bedanken. Het is positief dat we deze gegevens zo snel mogelijk zullen ontvangen. Op die manier zullen we een overzicht krijgen van wat er in Vlaanderen gebeurt.

Ik blijf pleiten voor een nauwgezette controle op de aanwending van de financiële middelen. Wat een inhoudelijke samenwerking betreft, is de neutraliteit volgens de minister verzekerd. Misschien moeten we daar op een later tijdstip eens op terugkomen. De Vlaamse Regering wil de samenwerking tussen verschillende initiatieven in de toekomst verder uitbouwen.

Daarnet is hier een vraag om uitleg over de stimulering van de ontwikkeling van jonge kinderen behandeld. Door dit zo vroeg mogelijk te doen, kunnen we een achterstand in het onderwijs voorkomen. Ik sluit zeker niet uit dat een inhoudelijke samenwerking tussen kinderopvanginitiatieven en scholen in de toekomst interessant kan zijn. We moeten nagaan op welke manier dit binnen het gemeenschapsonderwijs kan gebeuren. We zitten hier immers met het neutraliteitsprincipe. We moeten in de toekomst zeker eens bekijken of dit onderwerp meer aandacht verdient dan we er nu aan besteden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Sven Gatz tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toekenning van de Brusselpremie

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de Brusselpremie

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de annulering van de Brusselpremie

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de stand van zaken van de Brusselpremie

De voorzitter: De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, we kennen de problematiek van de Brusselpremie. De bedoeling is een antwoord te geven op het grote verloop van leerkrachten in Brussel. Met de Brusselpremie willen we ervoor zorgen dat leerkrachten naar Brussel komen en in Brussel blijven werken. Dat debat is al meerdere jaren aan het sudderen. De rondetafelconferentie, het gesprek van uw voorganger met het brede Brusselse onderwijsveld, heeft ter zake voor een doorbraak gezorgd. Dat is belangrijk, want het geeft een zekere legitimiteit aan de maatregel. Dat is alleszins mijn inschatting. Uw voorganger heeft dan aan het begin van de zomervakantie aangekondigd dat de Brusselpremie er zou komen. Na een beslissing van de Vlaamse Regering om dat te formaliseren, moesten ter zake de nodige contacten en onderhandelingen met de vakbonden in gang worden gezet en tot een goed einde gebracht.

De doelstelling van de Brusselpremie is dus het lerarenverloop in Brussel voorkomen. Meer dan op andere plaatsen hebben we het probleem dat mensen wel in Brussel komen werken omdat ze in hun eigen omgeving of streek geen geschikt werk vinden, maar zeer vaak snel opnieuw weggaan. Dat doen ze enerzijds omdat er in hun eigen omgeving wel een plaats is vrijgekomen en anderzijds omdat de specifieke meertalige, heterogene culturele situatie van onze klassen eigenlijk een grotere uitdaging vormt. Voor sommige leerkrachten is dat gesneden brood. Zij zien daar hun roeping in. Ze kunnen daar vlot mee omgaan. Voor andere leerkrachten is dat wat hooggegrepen. Ze keren liever terug naar een iets homogeenere situatie. Goed, dat is een ruim debat. Dat zullen we hier in de toekomst nog wel voeren. Alleszins is het resultaat een lerarentekort. Dat is zeer vervelend voor de scholen, niet alleen om praktische redenen, maar ook omdat er een gebrek aan continuïteit en expertise is. Dat is een groter probleem.

Ik heb gezien dat mijn collega's hun vraag iets later hebben ingediend. Ik had al wel iets opgevangen over de vraag of de Brusselpremie er al dan niet komt. Mijnheer de minister, ondertussen hebt u in de media ook al wel een begin van standpuntbepaling gegeven. De tekst van mijn vraag is dus nog in de voorwaardelijke wijs. Vanaf 1 september van dit jaar zou die jaarlijkse premie worden toegekend aan elke leerkracht die in Brussel voor minstens drie jaar

is aangesteld of geaffecteerd. Het zou gaan, als ik goed ben ingelicht, om een bruto jaarbedrag van 1000 euro per leerkracht, toegekend in de vorm van een niet-verworven salarisschaal, dus bovenop hun salaris.

Mijn vragen zijn eigenlijk heel eenvoudig. Staat de praktische uitwerking van die premie op punt? Deze maatregel is in elk geval aangekondigd. Had dat al een meetbaar effect op de aantrekkingskracht van Brusselse scholen voor nieuwe leerkrachten? Was dat lokeffect er al, of is het nog te vroeg om dat in te schatten? Is over die premie gecommuniceerd met de leerkrachten? Dat is immers toch wel een belangrijk punt. Op een bepaald ogenblik werd die maatregel aangekondigd. Mensen richten zich daar toch wel naar. Ze verwachten dan toch ook wel een rechtstreekse communicatie, dus niet alleen een algemene communicatie via de media. Mijn laatste vraag is de hoofdvraag. Als op al mijn vorige vragen een positief antwoord zou komen, waarop ik toch nog altijd hoop, wanneer zullen de leerkrachten voor het eerst die premie daadwerkelijk op hun rekening zien?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijnheer de voorzitter, mijn vraag loopt deels parallel met die van de heer Gatz. U weet hoe gehecht wij zijn aan het behalen van efficiëntiewinsten. Dat geldt ook voor onze commissie. Het zou dus onnuttig en onnodig zijn, mocht ik de vraag herhalen. Ik wil gewoon enkele elementen toevoegen die ik belangrijk vind.

Ik geef wat cijfers om het lerarenverloop in Brussel wat te duiden, zodat we goed zien hoe ernstig het probleem is. Van de tien leraren die in het basisonderwijs beginnen in Brussel, zijn er binnen een termijn van vijf jaar ongeveer zes weg. Voor het secundair onderwijs ligt dat aantal bijna even hoog. Dat is ongeveer het dubbele van het lerarenverloop zoals dat vandaag in de rest van Vlaanderen bestaat.

Natuurlijk investeert de Vlaamse Gemeenschap vandaag al heel wat bijkomende middelen in het onderwijs in Brussel. Ik vind het belangrijk om dat hier vandaag te benadrukken. Dat moeten we erkennen, en ik wil dat blijven benadrukken. Het engagement – ook het financiële – van de Vlaamse Gemeenschap voor onze scholen in onze hoofdstad is groot. Ik hecht eraan om die positieve boodschap te blijven brengen.

Het lijkt me nuttig om dit debat wat te verruimen. De Brusselpremie zal zeker niet alleen-zaligmakend zijn. Het probleem van het lerarentekort en het lerarenverloop moet mijns inziens worden beantwoord met een geheel van andere maatregelen, zoals huisvesting voor leerkrachten, mobiliteit en pedagogische en andere ondersteuning. Mijnheer de minister, hebt u in het algemeen al een beleid of beleidsideeën met betrekking tot het lerarentekort in Brussel? Denkt u vandaag al aan andere concrete maatregelen om dat lerarentekort en dat lerarenverloop wat te helpen indijken?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Mijnheer de minister, het was ons inderdaad ook ter ore gekomen dat het schrappen van die Brusselpremie met stip genoteerd stond in uw besparingscatalogus. Wij vinden die maatregel belangrijk in het kader van de gelijke onderwijskansen. Net daarom waren we daar eigenlijk nogal aan gehecht. In het Nederlandstalig onderwijs in Brussel zitten inderdaad zeer veel anderstalige leerlingen, die vaak ook uit achtergestelde milieus komen. We vinden het belangrijk die leerkrachten aan te moedigen die zich inzetten en inspanningen doen om les te geven in die moeilijke situatie. Het is ontzettend belangrijk om goede leerkrachten te hebben en te houden in het Nederlandstalig onderwijs.

Mijnheer de minister, u hebt aangegeven dat de draagkracht van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel misschien is bereikt. Dat is inderdaad zo. Er zijn wel wat problemen.

Wij zijn echter zeer gehecht aan de openheid van het Nederlandstalig onderwijs. Andersstaligen moeten welkom blijven in het Nederlandstalig onderwijs. Meertaligheid is dan een zeer belangrijk gegeven waar we op een goede manier mee moeten omgaan en waarvoor we

methodieken moeten ontwikkelen die ervoor zorgen dat de draagkracht van het Nederlandstalig onderwijs behouden blijft. De goede leerkrachten daar houden, is dan noodzakelijk. Wij hadden goede hoop dat de Brusselpremie daartoe zou kunnen bijdragen.

Mijnheer de minister, hoe denkt u het probleem van het hoge verloop bij leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel tegen te gaan? Welke maatregelen gaat u nemen om het dreigend lerarentekort in Brussel op te lossen? Geeft u via het stopzetten van de Brusselpremie niet het signaal dat u het Nederlandstalig onderwijs in Brussel eigenlijk opgeeft? Opgeven is misschien een groot woord, maar u zegt zelf in de krant *De Standaard* dat de draagkracht is bereikt. U leek te insinueren dat u liever een meer gesloten karakter wou, terwijl voor ons de openheid tegenover anderstaligen heel belangrijk is. Komen er misschien andere inspanningen in de plaats die gelijke onderwijskansen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel zullen bevorderen als deze maatregel zou worden geschrapt? Als er alternatieven zijn, dan zou ik die zeer graag vernemen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik heb natuurlijk de pech dat ik als laatste spreker aan de beurt kom. Er is al veel overlapping in de gestelde vragen. Ik ga dus niet herhalen wat er al is gezegd.

De uitstap van Brusselse leerkrachten is spectaculair groot en dat is betreuenswaardig. In een andere discussie moeten we misschien eens nadenken over de rol van mentoren in die scholen die hierdoor het meest zijn getroffen.

Uw voorganger, minister Vandenbroucke, heeft gezegd dat het akkoord over de Brusselpremie zo goed als rond was. Blijkbaar is dat nog niet zo.

Mijnheer de minister, welke zaken moeten nog verder worden uitgewerkt? Hoe verklaart u dan de uitspraak van de vorige minister dat er een definitief en onderhandeld akkoord was? Welke waren de reacties van de betrokken actoren? Welke groepen meenden dat de maatregel weinig zou uithalen en welke redenen werden hiervoor aangehaald? Ziet u binnen uw globaal beleid nog een plaats voor de Brusselpremie? Zo ja, op welke termijn zou die dan kunnen worden ingevoerd? Zo nee, hebt u andere initiatieven genomen om het Vlaams-Brussels onderwijs op peil te houden? Hoe concreet is uw voornemen om in woningen te voorzien waardoor leerkrachten op hun school kunnen worden gehouden? Het is voor mij wel een vrij bizar verhaal. Op welke termijn denkt u dit plan te kunnen realiseren? Welke woningen zouden daarvoor kunnen worden gebruikt?

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik heb de indruk – ik ben er zelfs zeker van – dat de Brusselpremie de gemoederen beroert, misschien zelfs nog meer dan tijdens de besprekingen over de invoering. Misschien heeft dat te maken met uw catalogus van mogelijke besparingsmaatregelen. Iets verschijnt ergens in de pers en dan wordt daar op verder geborduurd en dan wordt daar hier uiteraard een vraag over gesteld.

Mijn fractie is altijd vrij voorzichtig geweest met de Brusselpremie. Wij waren en zijn nog steeds van mening dat een premie alleen niet zal volstaan om de problematiek in de Brusselse scholen, en dan vooral het grote leerkrachtenverloop, tegen te houden. Onderliggende problemen in die scholen moeten ook worden aangepakt, net zoals de andere problemen. Verschillende collega's hebben er hier al op gewezen.

Ik heb ook in de krant gelezen dat u de voorkeur geeft aan een globaal beleid in Brussel in plaats van een geïsoleerde maatregel. Ik had graag van u vernomen wat u dan bedoelt met dat globaal beleid. In de krant spreekt men van woningen, maar er is hier ook al aangehaald dat mobiliteit een groot probleem is. Wij zijn van mening dat er in de scholen zelf ook maatregelen moeten worden genomen om de leerkrachten gemakkelijker en langer in Brussel te houden. Ik had graag geweten wat u bedoelt met globaal beleid.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik dank u voor uw vragen. Het geeft me de gelegenheid om uit te leggen wat we doen en waarom we bepaalde dingen doen en andere niet.

Ik wil op dit moment nog niet spreken over die fameuze catalogus van mogelijke besparingsmaatregelen die we zouden kunnen nemen. Het is niet omdat je een IKEA-catalogus krijgt, dat je verplicht bent om alles te kopen. Dat doen normale mensen niet. Je kunt vergelijken en bespreken, dat zullen we ook doen.

Laat me meteen zeggen waarom ik vandaag wel wil antwoorden: omdat het voorlopig niet-uitvoeren van de Brusselpremie geen besparingsmaatregel is. Als er de komende dagen nog vragen zullen komen over het Steunpunt Gelijke Kansen, zoals deze namiddag het geval is, dan zal ik niet te veel zeggen. Dat zult u straks merken en ik zal u ook uitleggen waarom. Hier gaat het niet om een besparingsmaatregel. We moeten natuurlijk niet hypocriet doen: als we een uitgave niet doen, en het gaat om 3 miljoen euro, geven we minder geld uit. De reden is echter geen besparingsreden maar een inhoudelijke reden.

Laat me heel kort de geschiedenis van de Brusselpremie schetsen. Ze komt inderdaad uit de rondetafelconferentie waarbij men ervan is uitgegaan dat als mensen iets meer zouden verdienen, ze zouden blijven op de plaats van hun tewerkstelling. Op 5 januari 2009 heeft mijn voorganger een ontwerp van besluit aan de Inspectie van Financiën (IF) voorgelegd, en de IF heeft in haar advies van 19 februari 2009 drie fundamentele opmerkingen gemaakt. De eerste opmerking was dat er geen rechtsgrond was om een dergelijke premie toe te kennen. De rechtszekerheid werd later wel gecreëerd door een artikel op te nemen in het decreet van 8 mei 2009 betreffende het onderwijs XIX (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 2159/5). Dat probleem was dan al opgelost. Ook heeft de IF essentiële vragen gesteld met betrekking tot het naleven van het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel als gevolg van de toekenning van de premie omdat het probleem zich niet alleen in Brussel voordoet maar ook in andere steden. Ten derde heeft de IF gewezen op de precedentwaarde van dit dossier, omdat alle Vlaamse ambtenaren tewerkgesteld in Brussel dezelfde argumentatie zouden kunnen gebruiken.

De vorige regering heeft die twee laatste opmerkingen, namelijk de precedentwaarde en het gelijkheidsbeginsel, niet aanvaard en weerlegd. Ze heeft de maatregel op 8 mei 2009 de eerste keer principieel goedgekeurd en mijn voorganger belast om over dit ontwerp te onderhandelen met de sociale partners. Bij een eerste vergadering met de sociale partners, de vakorganisaties, die toch de vertegenwoordigers van de leerkrachten zijn, bleek dat ze hun veto stelden. De vertegenwoordigers van de leerkrachten waren het niet eens met de premie omdat zij tegen het principe van een gedifferentieerde bezoldiging zijn en omdat zij zich de vraag stelden of deze premie tot gevolg zou hebben dat de niet-verworven salarisschaal Frans zou afgeschaft worden. Deze vaststelling heeft mijn voorganger gemaakt.

Er zijn drie nieuwe elementen tussengekomen. Vooreerst de verkiezingen, waardoor de onderhandelingen niet zijn voortgezet en het dossier op tafel is blijven liggen. Ten tweede is er het regeerakkoord gekomen. Ik zal daar bij de bespreking van de beleidsnota in deze commissie heel uitvoerig op terugkomen. We zullen het probleem van het tekort aan leerkrachten aanpakken en de hele loopbaan van de leerkrachten grondig bekijken en een globaal plan opstellen. Ten derde is er wat u gisteren in de krant hebt kunnen lezen, maar ik had ze al een tijdje geleden gekregen, namelijk de resultaten van de studie van onder andere professor Mark Elchardus 'Het beroep leraar doorgelicht'.

Mijnheer de voorzitter, ik weet niet of het de gewoonte is, maar ik zou u graag een suggestie doen. Het is uiteraard aan u om erover te beslissen. Gisteren heeft er een studienamiddag plaatsgevonden in mijn departement waar professor Mark Elchardus zijn zeer goede en toegankelijke studie over het beroep van leerkracht heeft voorgesteld. Het zou misschien wijs zijn – als ik u in alle bescheidenheid en nederigheid deze suggestie mag doen – om professor

Elchardus uit te nodigen om zijn bevindingen toe te lichten. Die zijn zeer interessant en leggen de knelpunten bloot, bekeken vanuit het standpunt van de leerkrachten. Het is belangrijk dat het gaat om een onderzoek dat vanuit de leerkracht is gevoerd. Dat zal voor mij een basis zijn om uit te voeren wat er in het regeerakkoord staat.

Wat wil ik doen? Leerkrachten willen meer verdienen, het ging over 1000 euro bruto, netto ongeveer 50 euro per maand. Dat is niet veel geld en tegelijkertijd wel veel geld. Leerkrachten, directies en de vakbonden zeggen me: het feit dat je 50 euro netto meer per maand zult verdienen, is welkom, maar zal een leerkracht niet tegenhouden om Brussel te verlaten. Dat is een symbolische vergoeding, die belangrijk is – ik zal niet ontkennen dat ongeveer 550 euro op jaarbasis niet te verwaarlozen is – maar het zal geen enkele leerkracht in Brussel houden. Het is hoogstens een teken van waardering, het zal niemand overtuigen om in Brussel te blijven.

De redenen zijn al een beetje opgegeven. Er is het mobiliteitsprobleem om naar Brussel te komen, het probleem van de grote stad die afschrikt, van de meertalige omgeving, dat je te maken hebt met alle ongelijke onderwijskansen en indicatoren die samenkomen in Brussel. Er is in sommige klassen het probleem van de discipline. Er is het probleem van in meerdere klassen te moeten komen. Er zijn heel wat factoren en de financiële factor is in dezen ondergeschikt. Denken dat je met deze geïsoleerde maatregel iets kunt doen, is nogal een mercantilistische benadering van het leerkrachtenberoep. Dat is de reden waarom ik met spijt en tegelijkertijd niet met spijt, de afweging heb gemaakt of het niet beter is, om in plaats van een geïsoleerde maatregel te nemen die 3 miljoen euro kost en waarvan je weet dat die op het terrein geen effect zal hebben, te doen wat het regeerakkoord me vraagt, namelijk een globale oplossing voor de leerkrachtenproblematiek uit te werken.

Ik wil dat doen op drie niveaus. Het eerste niveau is globaal op de loopbaan, bij het begin van de instroom. Hoe houden we jonge leerkrachten in het onderwijs? De cijfers voor Brussel zijn gegeven. Maar als je de cijfers bekijkt voor heel Vlaanderen gemiddeld, zie je dat een op de drie leerkrachten de eerste vijf jaar het onderwijs verlaat. Het is een fundamenteeler probleem.

Het heeft veel te maken – en dat zal professor Mark Elchardus veel beter wetenschappelijk ondersteund kunnen uitleggen – met de werkdruk in het begin. Het is een paradox dat jonge leerkrachten in het begin een veel zwaardere werkdruk hebben dan oudere. Het heeft te maken met problemen van discipline. Het heeft heel veel te maken met werkonzekerheid. Op een moment dat we een leerkrachtentekort hebben, is toch 40 percent van de jonge leerkrachten gedwongen om deeltijds te werken. Stel u voor! Er is een managementprobleem. Daaraan wil ik werken.

Als tweede laag wil ik werken op de problematiek van leerkrachten in de steden. Zij staan meer onder druk dan op het platteland. Dat is niet enkel in Brussel zo. Ik behoor niet tot die Brusselaars die denken dat Brussel in België of Vlaanderen de enige stad met problemen is. Dat is niet zo, wel zijn de problemen in Brussel scherper. Ze zijn meer uitgesproken. Ze doen zich sneller voor. In die zin is Brussel een laboratorium van samenleven voor Vlaanderen. We kunnen er bepaalde dingen vaststellen. Maar het geldt ook voor Antwerpen en in mindere mate voor Mechelen en Gent. Zelfs in Genk kun je in bepaalde gevallen die problemen vaststellen. Hoe kunnen we omgaan met de leerkracht die in de stad moet werken met een populatie van nieuwe Vlamingen en met veel sterkere achterstellingsindicatoren?

Het derde niveau waarop ik wil werken, is Brussel. Het is belangrijk voor de Nederlandstalige aanwezigheid in onze hoofdstad dat we een extra inspanning doen. Ik wil niet meedoen met de mercantiele benadering. Ik wil niet zeggen dat we snel 50 euro geven en dat daarmee de problemen opgelost zullen zijn. We weten dat ze niet opgelost zullen zijn. Ik wil het globaal oplossen.

Ik ben dan ook noch een struisvogel noch een kakelende kip. Ik zit niet te kakelen dat het allemaal opgelost zal worden, ik wil mijn kop ook niet in de grond steken. Ik wil

daadwerkelijk iets doen. Zonder dat ik u ervan wil beschuldigen, mevrouw Meuleman, een kakelende kip te zijn. (*Gelach*)

Er zijn problemen van GOK, meertaligheid en draagkracht. Ik hoor u zeggen: “Mijnheer de minister, u wilt het Nederlandstalige onderwijs in Brussel opgeven.” U zult mij toch eens moeten tonen waar ik dat ooit beweerd heb. Maar het klopt dat ik niet overal rondroep dat het zeer goed gaat in het Brusselse onderwijs en dat het een succesverhaal is. In kwantiteit en in cijfers is het misschien een succesverhaal, maar naar kwaliteit toe maak ik mij – al enige tijd en nu als minister van Onderwijs des te meer – ernstige zorgen.

Wij hebben de plicht, mevrouw Meuleman, om in Brussel te investeren: voor de stad, onze hoofdstad, en voor de kinderen die er wonen. We zullen dat de komende jaren ook blijven doen. Maar we zullen dat verstandig doen: niet door succesverhalen te verkondigen die niet gebaseerd zijn op reële cijfers.

Hoe gaan we dat doen? Ik popel van verlangen om daarop te antwoorden. Maar ik meen dat we de afspraak hebben dat in afwachting van de beleidsnota de commissieleden niet peilen naar het beleid van de ministers. Later komen we erop terug.

Tot slot: ik zal het Brusselse onderwijs niet loslaten. Ik zal mijn verantwoordelijkheid nemen. Dat is belangrijk voor de kinderen in deze stad. De jonge Brusselaars zullen toch uiteindelijk mee de pensioenen van de hardwerkende Vlaming betalen. Het is onze plicht om daarop in te zetten.

De voorzitter: Het beleid wordt inderdaad besproken bij de beleidsnota. De heer Gatz heeft het woord.

De heer Sven Gatz: Mijnheer de minister, ik ben het op twee punten eens met u en met de tussenkomst van de heer Delva. De discussie over een Brusselpremie moet inderdaad in een bredere context worden gezien: hoe zorgen we ervoor dat leerkrachten hier willen komen en blijven? Ik ben het ook eens met de heer Delva wanneer hij zegt dat de globale context van de middelen die van Vlaanderen naar Brussels Nederlandstalig onderwijs gaan, nog altijd op zichzelf een garantie is om verder goed te kunnen werken.

Ik heb toch ook punten van kritiek en ontgoocheling. Ik vind niet dat wij ons moeten laten leiden door een veto van de vakbonden die geobsedeerd zijn door het motto: gelijk loon voor gelijk werk. Het is geen gelijk werk, dus moet er ook geen gelijk loon zijn. Er moet over differentiatie gepraat kunnen worden. Ik zou willen dat zij zich daarin aanpassen aan de hedendaagse samenleving, maar goed, dat is een breder probleem.

Ik ben mij bewust van het nut en het effect van premies. Je moet als overheid altijd vrij veel middelen inzetten om dan aan iedereen nog maar een beperkte premie te kunnen geven. Toch denk ik dat deze premie, die tegelijkertijd bescheiden is en toch substantieel op jaarbasis, een duidelijke aanmoediging zou inhouden voor de Brusselse leerkrachten. Ik til er zwaar aan dat u het in de koelkast stopt omwille van de grotere discussie, omdat het een legitimiteit verworven had in het kader van de rondetafelconferentie.

Het was niet alleen maar een idee of engagement van uw voorganger. U hebt enkele keren het woord ‘mercantiël’ in de mond genomen. Ik heb me daar niet meteen door aangesproken gevoeld. Misschien was het een kritiek op uw voorganger, dat weet ik niet. Het moet niet louter als een mercantiele aanpak worden bekeken. Als alle knappe koppen die we hebben in het Brussels Nederlandstalig onderwijs samenkomen op een rondetafelconferentie – dit is een van de 120 maatregelen om vooruit te kunnen – dan is daar een zekere grond voor.

Mijnheer de minister, uw plannen om de loopbaandiscussie open te trekken voor alle leerkrachten in Vlaanderen, maakt dat de Brusselse vis wordt verdrongen in de Vlaamse loopbaandiscussie. Dat is mijn vrees. De enige opening die nog bestaat is dat u “voorlopig” hebt gezegd. U zei dat het geen besparing is, maar wel voorlopig, waardoor ik de indruk krijg dat

het wel een besparing kan zijn. Maar goed, laat ons die discussie tijdens de begrotingsbesprekingen voeren als u concrete maatregelen voorstelt. Misschien maakt u tijdens deze regeerperiode nog ruimte voor andere concrete maatregelen. Ik wil u er attent op maken dat het engagement van uw voorganger en de legitimiteit van de rondetafelconferentie een zekere verwachting creëren. Belofte maakt schuld.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Mijnheer de minister, ik ben ook gepakt door het verwijt dat het een ‘mercantiele’ oplossing zou zijn. Daarin zat het heil niet. Het ging niet zozeer om de 50 euro. Misschien wel een beetje, maar het belangrijkste aan de maatregel was dat hij symbolisch was en erkende dat er moeilijkheden zijn. Daar hechten wij veel belang aan. Eindelijk een officiële erkenning van die moeilijkheden, die in andere steden ook zichtbaar zijn maar – en daarom heb ik ernaar verwezen – die in de specifieke context van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel heel belangrijk zijn. We erkennen samen dat er een probleem is met de draagkracht van het Nederlandstalig onderwijs. Er moeten positieve maatregelen komen, daar hecht ik veel belang aan. Negatieve maatregelen die uitsluiten mogen zeker niet. Dat vind ik heel belangrijk en daarom heb ik aan de alarmbel getrokken en het zo cru gesteld.

Mijnheer de minister, u hebt me gerustgesteld met uw antwoord. Ik kijk uit naar uw verdere plannen met het Nederlandstalig onderwijs in Brussel in het geheel. U geeft me hoop dat u dat niet zult opgeven.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik ben benieuwd naar de invulling van het drieluik om verder te werken aan het lerarentekort in Vlaanderen en Brussel. U praat over globale maatregelen voor de loopbaan van alle leerkrachten, en specifiek in de steden, en nog specifiek in Brussel. Het is een goede optie om op die weg verder te gaan. Ik geloof niet noodzakelijk dat de Brusselse vis verdrongen zal worden in dit Vlaamse debat.

De heer Sven Gatz: Het is geen vette vis.

De heer Paul Delva: In de Zenne zijn er niet veel vette vissen. Het is een nuttige oefening van dat drieluik. Ik kijk met verwachting uit naar de debatten hierover in de komende maanden.

Mijnheer de minister, ik ben blij dat u vragen durft stellen bij, maar toch positief blijft over de toekomst van de kwaliteit van het onderwijs in Brussel. Er is absoluut geen reden tot paniek. De kwaliteit is goed en wordt gedragen door honderden leerkrachten en directies. Maar misschien is het tijd om naast het kwantitatieve aspect ook een aantal elementen die vragen stellen bij ouders en leerkrachten te bekijken. Ik ben blij dat we dit debat aangaan in een positieve sfeer, zeker gezien de huidige kwaliteit van het onderwijs in onze hoofdstad.

Ik blijf het idee van de Brusselpremie steunen. Er zijn vragen vanuit heel wat instellingen over de effectiviteit ervan. Het gaat dan veeleer over de effectiviteit van de hoogte van de premie. Als het gaat over de vraag of 50 euro per maand hoog genoeg is om leerkrachten in Brussel te houden, dan zeg ik dat geld alleen geen oplossing is. Het gaat over meer dan dat: mobiliteit, ondersteuning enzovoort. Indien dat bedrag geen oplossing zou zijn, dan zijn er twee mogelijkheden. Ofwel schaffen we het af, zoals u voorstelt, ofwel verhogen we het bedrag. Ik begrijp dat het voorliggende bedrag, dat voorwerp was van uitgebreide besprekingen, misschien niet het ideale bedrag is. Ik merk, mijnheer de minister, dat u vandaag een van die twee pistes volgt. Ik had de Brusselpremie wel graag gezien in Brussel, maar ik stel nu mijn hoop op het drieluik dat we de komende maanden zullen bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer de minister, ik volg u in uw denkplaatje. U ziet blijkbaar de moeilijkheden in het Brusselse onderwijs, al dan niet gekoppeld aan de Brusselpremie. U schat dat goed in.

Wat het financiële aspect van de premie betreft, geloof ik dat centen toch nog altijd indruk maken op mensen. Als er ruimte komt, zou het verstandig zijn om dit aspect niet helemaal te laten varen. In de optiek van de besparingen in de eerste jaren misschien wel, maar daarna moeten we weer nadenken over wat we kunnen doen. Ik kijk verwachtingsvol uit naar het drieluik. Ik had gehoopt dat er al een beetje informatie zou zijn over uw verdere aanpak. Ik kijk uit naar die informatie.

Ik heb wel nog een bedenking. De problematiek van de nieuwe, jonge leerkrachten in Brussel zal bijzonder zijn. Misschien loont het de moeite na te denken hoe een zijstroom van ervaren mensen, bijvoorbeeld uit de bedrijfswereld, naar die scholen kan worden aangetrokken. Ik neem aan dat dit in een verdere discussie ter sprake kan komen.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik ben geen Brusselaar maar ik kom wel uit een grootstad. De minister stelt voor de problemen in hun globaliteit te bekijken. Wat die leerkrachten betreft die in moeilijke omstandigheden de functie van leerkracht willen uitoefenen, vraag ik me af of er is gepeild naar hoe zij dit zelf zien. Voor sommigen gaat het niet zozeer om een bijkomende financiële steun, maar veeleer om de omstandigheden waarin ze moeten werken. De realiteit is dat heel wat leerkrachten op een bepaalde leeftijd worden geconfronteerd met een burn-out. Misschien moeten ook de leerkrachten een invulling kunnen geven aan die beleidsnota.

Minister Pascal Smet: Ik ben niet tegen die Brusselpremie. In mijn verkiezingsprogramma heb ik ervoor gepleit om dat in een algemeen programma te doen. Alleen ben ik ervan overtuigd dat het bedrag van 50 euro netto niet zal volstaan. Er zijn ook tal van andere redenen waarom leerkrachten niet blijven. Vanuit het veld wordt gevraagd om ook daaraan te werken.

Ik zal een ronde doen van de dertien centrumsteden plus Brussel waarbij ik de leerlingen, de ouders, de leerkrachten en de directies afzonderlijk zal ontmoeten.

Wanneer we dit doen voor onderwijs, wat doen we dan bijvoorbeeld voor iemand die in Brussel in een ziekenhuis of in de kinderopvang werkt? Die problemen zijn dezelfde. De precedentswaarde is er ook. Het debat moet dan ook ruimer worden opgevat. De vraag is dan hoe we ervoor kunnen zorgen dat Vlamingen in Brussel willen komen werken en ook liefst komen wonen.

Mevrouw Celis, in het regeerakkoord hebt u gelezen dat we het wonen van Vlamingen in Brussel, waar ze ook werken, willen aanmoedigen. Dat is een van de pistes die ik samen met minister Bourgeois tijdens de komende maanden zal uitwerken.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■